

EUROSAI

Working Group on the Audit of Funds
Allocated to Disasters and Catastrophes

Рахункова палата

ЗВІТ

ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ РОБОЧОЇ ГРУПИ EUROSAI З АУДИТУ КОШТІВ, ВИДІЛЕНИХ НА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЮ НАСЛІДКІВ КАТАСТРОФ, ЗА 2023 РІК

м. Київ

<http://www.rp.gov.ua>

Шановні колеги!

2023 рік підготував для нас чимало випробувань. Війна в Україні, землетруси в Туреччині, Сирії, Марокко, Казахстані та інших країнах, середземноморський шторм «Даніель», який призвів до повеней у Греції, Болгарії й Туреччині, лісові пожежі у Греції та на Гаваях, руйнування Каховської ГЕС (Україна). На жаль, цей перелік можна продовжувати.

За кожною надзвичайною ситуацією, стихійним лихом чи катастрофою – людські долі, значні руйнування інфраструктури та тисячі людських жертв.

Подібні катастрофи і стихійні лиха завдають надзвичайно великої шкоди та негативно впливають на життя та добробут людей. Світ постійно стикається як з природними, так і рукотворними катастрофами, а також іншими надзвичайними ситуаціями, і це потребує спільних зусиль для попередження, ліквідації наслідків і відновлення постраждалих територій.

Потрібно мати ефективні плани реагування на надзвичайні ситуації, готувати населення до можливих небезпек, вдосконалювати інфраструктуру для зменшення ризиків виникнення катастроф. Важливо не лише ефективно реагувати, а й вживати заходів щодо їх попередження у подальшому.

Співпраця між різними країнами, організаціями та агентствами дасть змогу зменшити вплив катастроф і зберегти людські життя. Міжнародні форуми та засідання, зокрема Робоча група EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, сприяють обміну досвідом та розробленню спільних стратегій для вирішення подібних викликів.

Наші спільні зусилля в межах діяльності Робочої групи сприяють більшій прозорості та довірі до дій урядів.

Цей шлях непростий, але його потрібно здолати, з огляду на важливість зазначеної місії.

Сьогодні вимагає рішучих дій від кожного з нас, питання необхідності попередження катастроф та мінімізації їх наслідків залишається актуальним для вищих органів аудиту, які можуть реалізувати свої завдання в цьому напрямі.

Зазначене вище вказує на важливість подальшої діяльності Робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених

на попередження та ліквідацію наслідків катастроф.

У 2023 році діяльність Робочої групи традиційно спрямовувалась на виконання її Стратегічного плану на 2021–2024 роки.

Попри всі труднощі Рахункова палата України продовжує виконувати свої функції як голова Робочої групи.

Дякую за співпрацю всім членам Робочої групи та причетним до забезпечення її діяльності.

Особливу подяку хочу висловити тим ВОА, які взяли активну участь у діяльності Робочої групи. Ваш досвід у проведенні аудитів катастроф є дуже цінним.

**З повагою
член Рахункової палати
Віктор БОГУН**

ЗМІСТ

РЕЗЮМЕ.....	4
ВСТУП.....	6
1. МІСІЯ РОБОЧОЇ ГРУПИ EUROSAI З АУДИТУ КОШТІВ, ВИДІЛЕНИХ НА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЮ НАСЛІДКІВ КАТАСТРОФ	7
2. ЗАХОДИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ РОБОЧОЇ ГРУПИ EUROSAI З АУДИТУ КОШТІВ, ВИДІЛЕНИХ НА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЮ НАСЛІДКІВ КАТАСТРОФ, ВИКОНАНІ У 2023 РОЦІ	8
<i>Стратегічна ціль 1 «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на професійний розвиток аудиторів» (Крок 1 «НАЗУСТРІЧ»).</i>	8
<i>Стратегічна ціль 2 «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на попередження виникнення катастроф і мінімізацію відповідних загроз» (Крок 2 «ВПЕРЕД»).</i> ..	23
<i>Стратегічна ціль 3 «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на ефективну зовнішню комунікацію» (Крок 3 «У СВІТ»)</i>	25
3. СТАН ВИКОНАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ПОПЕРЕДНЬОГО ЗВІТУ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ РОБОЧОЇ ГРУПИ EUROSAI З АУДИТУ КОШТІВ, ВИДІЛЕНИХ НА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЮ НАСЛІДКІВ КАТАСТРОФ	30
СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	32

РЕЗЮМЕ

Робочою групою EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, протягом 2023 року реалізовувались заходи, спрямовані на виконання Стратегічного плану діяльності групи на 2021–2024 роки.

У 2023 році традиційно реалізація визначеної місії Робочої групи здійснювалась «у три кроки» шляхом виконання трьох стратегічних цілей.

Воєнний стан в Україні став викликом, проте ми швидко адаптувалися, забезпечивши продовження наших ініціатив та планів.

Виконані у 2023 році заходи свідчать про високий рівень відданості та професійний підхід членів Робочої групи до вирішення актуальних проблем у сфері запобігання та ліквідації наслідків катастроф.

Так, у межах реалізації:

⇒ **Стратегічної цілі 1 «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на професійний розвиток аудиторів»** досліджено актуальні запити членів Робочої групи з метою пошуку нових напрямів співробітництва між учасниками групи та формування Стратегічного плану Робочої групи на 2024–2027 роки. Проведено опитування щодо здійснених протягом останніх п'яти років аудитів у сфері попередження та ліквідації катастроф, за результатами якого розроблено

типову матрицю аудиту у сфері катастроф та **підготовлено інформаційні бази** аудитів та їх питань, які розміщені на вебсторінці Робочої групи. Проведено семінар на тему *«Катастрофи сучасності: роль та завдання ВОА»* та воркшоп на тему *«Аудит готовності урядів до катастроф: Питання аудиту та критерії»*. З метою покращення внутрішньої комунікації проведено пленарну сесію на тему *«Готовність урядів до запобігання катастрофам та ліквідації їх наслідків»*;

⇒ **Стратегічної цілі 2 «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на попередження виникнення катастроф і мінімізацію відповідних загроз»** увагу зосереджено на визначенні основних положень Керівництва з аудиту оцінювання збитків, завданих внаслідок збройних конфліктів міжнародного характеру/збройних агресій, Практичних рекомендацій щодо проведення аудитів оцінки ймовірних збитків та мінімізації негативних наслідків катастроф; а також підготовці спільного звіту про результати міжнародного координованого аудиту збереження лісів від пожеж;

⇒ **Стратегічної цілі 3 «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на ефективну зовнішню комунікацію»** діяльність спрямовано на покращення зовнішньої комунікації Робочої групи із

зацікавленими сторонами та поінформованості про її роботу. Зокрема, підготовлено розгорнену інформацію про діяльність Робочої групи для опублікування у 27-му виданні журналу EUROSAI; представлено основні досягнення Робочої групи на 58-му засіданні Керівної ради EUROSAI; проведено чергове IX засідання Робочої групи (26.10.2023, м. Бухарест, Румунія), в якому взяли участь 43 учасники з 11 БОА; залучено до заходів, проведених у межах Робочої групи, міжнародних експертів, що сприяє підвищенню кваліфікації аудиторів та розширенню їх світогляду.

Таким чином, реалізовані заходи відображають нашу налаштованість на співпрацю та ефективність роботи.

З огляду на зазначене, з метою реалізації місії Робочої групи, досягнення цілей, визначених Стратегічним планом на 2021–2024 роки, у 2024 році діяльність буде спрямовано на таких заходах:

- ❖ завершення підготовки спільного документа (звіту) про результати міжнародного координованого аудиту збереження лісів від пожеж з урахуванням зацікавленості БОА;

- ❖ проведення міжнародного координованого аудиту «Готовність урядів до запобігання катастрофам та ліквідації їх наслідків» (з урахуванням зацікавленості та можливості участі членів Робочої групи);

- ❖ проведення семінару та щорічного X засідання Робочої групи в першому півріччі 2024 року;

- ❖ підготовка звіту про діяльність Робочої групи за 2021–2024 роки;

- ❖ підготовка проєкту Стратегічного плану діяльності Робочої групи на 2024–2027 роки;

- ❖ підготовка проєкту резолюції Конгресу щодо продовження мандата Робочої групи на наступний трирічний період під головуванням Рахункової палати України;

- ❖ підготовка та надсилання листів членам та спостерігачам Робочої групи щодо продовження мандата групи;

- ❖ продовження підготовки:

- ✓ Керівництва з аудиту оцінювання збитків, завданих внаслідок збройних конфліктів міжнародного характеру/збройних агресій;

- ✓ Практичних рекомендацій щодо проведення аудитів оцінки ймовірних збитків та мінімізації негативних наслідків катастроф;

- ❖ покращення комунікації з БОА – членами Робочої групи та зовнішніми експертами її діяльності, пошуку нових актуальних напрямів для співробітництва між учасниками групи та обміну досвідом щодо попередження і ліквідації наслідків катастроф.

Отже, діяльність Робочої групи у 2024 році охоплюватиме основні завдання Стратегічного плану на 2021–2024 роки.

ВСТУП

За останнє століття вплив катастроф та природних небезпек постійно зростає в усьому світі. Лише **внаслідок природних катастроф за останні 50 років загинуло понад два мільйони людей, а загальні економічні збитки становили 4,3 трильйона доларів¹.**

Незважаючи на зусилля, що докладаються урядами країн всього світу, **кількість катастроф непинно зростає, що пов'язано з такими факторами: зміна клімату, що призводить до збільшення частоти та інтенсивності природних катаклізмів; конфлікти та нестабільність у різних регіонах світу, які впливають на можливість вчасного реагування на катастрофи та ефективність гуманітарних операцій; забруднення навколишнього середовища, що прямо та опосередковано підвищує ризики виникнення епідемій та пандемій.**

Водночас на сьогодні **світ стоїть перед загрозою нової, ще масштабнішої катастрофи.** Не оговтавшись від руйнівного впливу COVID-19, суспільство зіштовхується з катастрофічними наслідками збройної агресії Російської Федерації проти України. Зокрема, російські ядерні погрози та шантаж, а також мілітаризація тимчасово окупованої Запорізької АЕС в Україні збільшують ризики виникнення катастроф загальносвітового масштабу.

Будь-який воєнний конфлікт не має локального характеру, коли йдеться про довкілля. Екосистеми не можна розділити умовними кордонами, просто намалювавши їх на карті. Якщо руйнується природна рівновага в одній геолокації, це обов'язково відчує інша.

З метою зменшення ризиків та наслідків катастроф необхідно вживати заходів для їх запобігання, а також бути готовими до реагування у разі виникнення кризових ситуацій. Це передбачає підвищення стійкості інфраструктури, розвиток системи раннього попередження, планування дій при виникненні надзвичайних ситуацій та готовність до них, а також співпрацю на міжнародному рівні для обміну досвідом та знаннями.

Отже, зважаючи на тенденцію до зростання кількості катастроф та лих у світі, все більшої актуальності набуває питання подальшої діяльності Робочої групи. Попередження катастроф та мінімізація їх наслідків — важливі завдання для вищих органів аудиту.

¹ «Socioeconomic impacts and benefits», World Meteorological Organization [Електронний ресурс] Доступний з: <https://wmo.int/topics/socioeconomic-impacts-and-benefits>.

1. МІСІЯ РОБОЧОЇ ГРУПИ EUROSAI З АУДИТУ КОШТІВ, ВИДІЛЕНИХ НА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЮ НАСЛІДКІВ КАТАСТРОФ

На IX Конгресі EUROSAI (2014 рік, м. Гаага, Королівство Нідерланди) схвалено рішення щодо створення постійної Робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф під головуванням Рахункової палати України. У квітні 2021 року XI Конгрес EUROSAI продовжив мандат цієї групи ще на три роки під головуванням Рахункової палати України.

Станом на кінець 2023 року Робоча група об'єднувала 18 БОА, з яких 16 – члени Робочої групи та 2 – спостерігачі.

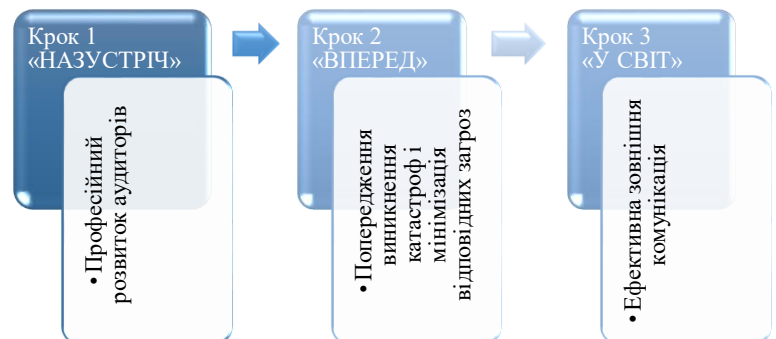
Довідково. У березні 2022 року Керівна рада EUROSAI, яка об'єднує 51 БОА (50 європейських БОА та Європейський суд аудиторів), за пропозицією Рахункової палати України призупинила будь-яку співпрацю з Рахунковою палатою Російської Федерації, Комітетом державного контролю Республіки Білорусь та державними установами цих країн. Як наслідок, членство БОА Республіки Білорусь та Російської Федерації в Робочій групі EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, призупинено.

Місія Робочої групи EUROSAI – підвищення потенціалу, об'єднання та координація зусиль європейських БОА у сприянні національним урядам при розробленні дієвих та ефективних інструментів попередження та ліквідації наслідків катастроф.

Реалізація визначеної місії Робочої групи здійснюється «у три кроки» шляхом виконання трьох стратегічних цілей з метою мобілізації зусиль БОА – членів Робочої групи.

Діяльність Робочої групи у 2023 році здійснювалася в умовах воєнного стану, який введено 24.02.2022 у зв'язку з повномасштабною військовою агресією Російської Федерації проти України. Зазначене вплинуло на виконання завдань, визначених Стратегічним планом Робочої групи.

Робоча група EUROSAI відіграє значну роль у гарантуванні безпеки та реагуванні на подібні ситуації. Її місія є надзвичайно важливою, а діяльність сприяє розробленню урядами різних країн ефективних механізмів попередження та ліквідації наслідків катастроф для захисту населення та економік країн.

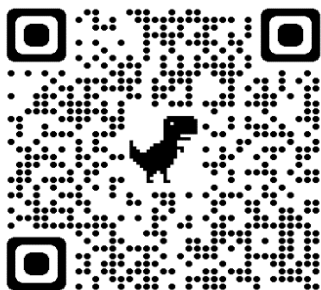
2. ЗАХОДИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ РОБОЧОЇ ГРУПИ EUROSAI З АУДИТУ КОШТІВ, ВИДІЛЕНИХ НА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЮ НАСЛІДКІВ КАТАСТРОФ, ВИКОНАНІ У 2023 РОЦІ

У 2023 році діяльність Робочої групи була спрямована на визначення найактуальніших напрямів подальшої роботи, необхідності розроблення практичних рекомендацій, обміну аудиторським досвідом та узагальненні вже набутого досвіду, зокрема шляхом формування баз даних і типової матриці аудиту катастроф.

Стратегічна ціль 1 «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на професійний розвиток аудиторів» (Крок 1 «НАЗУСТРІЧ»)

У межах зазначеної стратегічної цілі зусилля ВОА – членів Робочої групи спрямовано на професійний розвиток аудиторів, які здійснюють аудити у сфері попередження та ліквідації наслідків катастроф, обмін найкращою практикою у цій сфері, напрацювання ефективних методологічних підходів.

Реалізація цієї стратегічної цілі є внеском у досягнення Стратегічної цілі EUROSAI «Підтримка ефективних, інноваційних і релевантних аудитів шляхом просування і координації професійного співробітництва».

Досягнення зазначеної вище стратегічної цілі забезпечується шляхом реалізації трьох її завдань.

Так, у межах виконання завдання **1.1 «Підвищення практичної користі продуктів, що розробляються в межах діяльності Робочої групи»** передбачено створення бази матриць аудитів у сфері катастроф.

З метою розроблення типової матриці питань аудиту катастроф та її розміщення на вебсайті Робочої групи для забезпечення онлайн-доступу користувачів, секретаріатом Робочої групи проведено опитування серед її членів щодо проведених аудитів у сфері попередження та ліквідації наслідків катастроф (допомоги, пов'язаної з катастрофами) протягом останніх п'яти років.

За результатами опитування та отриманих матеріалів від учасників

Робочої групи розроблено матрицю питань аудиту у сфері катастроф, яку розміщено на вебсторінці Робочої групи.

QR-код доступу до бази даних аудитів у сфері катастроф

QR-код доступу до бази питань аудитів у сфері катастроф

Крім того, сформовано базу даних аудитів у сфері катастроф,

проведених протягом останніх п'яти років членами Робочої групи, а також базу даних питань цих аудитів.

Створення цих баз даних є важливим для аналізу ефективності заходів безпеки та реагування, вивчення проблем та недоліків, обміну інформацією між членами Робочої групи, а також для планування та прийняття обґрунтованих рішень щодо попередження катастроф та відновлення.

Реалізація цих заходів є важливою для привернення максимальної уваги спільноти до проблем діяльності Робочої групи та забезпечення онлайн-доступу зацікавлених користувачів до зазначених продуктів.

Слід зазначити, що Стратегічний план Робочої групи розрахований на 2021–2024 роки, тому в 2023 році визначалися подальші напрями її діяльності.

Як наслідок, Секретаріатом Робочої групи також проведено опитування для визначення актуальних потреб її членів з метою формування Стратегічного плану Робочої групи на 2024–2027 роки та пошуку нових напрямів співробітництва.

Результати опитування наведено на рисунку.

Стратегічні цілі діяльності
Робочої групи на 2022—2027
роки

- підвищення аудиторської компетентності;
- співпраця та обмін досвідом;
- розробка та вдосконалення методологічних підходів аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф

Найактуальніші
завдання діяльності
Робочої групи на
2024—2027 роки

- розробка методологічних підходів до аудиту оцінки збитків та втрат, завданих стихійними лихами та катастрофами різного походження;
- продовження роботи з розробки найкращих практик у галузі аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;
- сприяння обміну знаннями та впровадження нових підходів до проведення аудитів у цих сферах з огляду на виклики сучасного середовища

Актуальність у необхідності продовження
напрацювання рекомендацій щодо кращої
практики у запобіганні та подоланні наслідків
катастроф

- техногенна;
- екологічна

Результати опитування щодо визначення актуальних запитів членів Робочої групи з метою формування Стратегічного плану Робочої групи на 2024–2027 роки

Отже, на виконання завдання 1.1 «Підвищення практичної корисності продуктів, що розробляються в межах діяльності Робочої групи» Стратегічної цілі 1 у 2023 році Робочою групою розроблено типову матрицю аудиту катастроф, сформовано базу даних аудитів, проведених членами Робочої групи протягом останніх п'яти років, а також питань цих аудитів. Визначено актуальні цілі,

завдання та сфери подальшої діяльності Робочої групи.

На виконання завдання 1.2 «Підвищення кваліфікації аудиторів, які здійснюють аудити у сфері попередження та ліквідації наслідків катастроф» проведено семінар на тему «Катастрофи сучасності: роль та завдання ВОА» (27.10.2023, м. Бухарест, Румунія), учасниками якого були 11 країн (Болгарія, Естонія, Грузія, Латвія, Молдова, Польща, Румунія, Сербія, Туреччина, Угорщина, Україна). Головуючим на семінарі виступив член Рахункової палати України **Віктор Богун**, модератором — начальник управління міжнародного співробітництва **Михайло Толстанов**.

Актуальність цього семінару полягає у зміцненні співпраці в межах Робочої групи та застосуванні практичних рекомендацій,

спрямованих на оцінку ймовірних втрат та мінімізацію негативних наслідків катастроф, спричинених збройними конфліктами.

На семінарі було представлено аудиторські підходи до оцінки наслідків катастроф, планування і проведення аудитів у сфері катастроф. Учасники ознайомилися з роллю Рахункової палати України в аудитах, пов'язаних з оцінкою наслідків катастроф, зумовлених війною в Україні, а також досвідом у проведенні аудитів щодо управління (запобігання, готовності) надзвичайними ситуаціями, спричиненими лісовими пожежами, та завдань із запобігання пожежам в угорській системі управління катастрофами.

Розглянемо теми презентацій більш детально.

 Аудиторські підходи до оцінки наслідків катастроф (запрошений експерт – Інгуна Судраба).

При проведенні аудитів, пов'язаних з оцінкою наслідків катастроф, необхідно враховувати такі аспекти:

- ✓ використання керівництва, що ґрунтується на принципах аудиту відповідності та стандартах ISSAI;

- ✓ необхідність підтвердження відповідності процесу оцінки шкоди та збитків затвердженій методології;

- ✓ використання стратегічного ризик-орієнтованого підходу до обсягу аудиту;

- ✓ довгостроковий характер оцінки збитків.

Ключове питання аудиту – «**Чи проведено оцінку шкоди та збитків відповідно до затвердженій методології?**». Підпитання визначаються на основі підтвердження ключового питання.

Критерії аудиту – методики, розроблені та затверджені міністерствами відповідно до Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації (постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 326).

Основні ризики для об'єктів контролю:

- ✓ невідповідність оцінювання затвердженій методиці;

- ✓ нерозуміння методології оцінювання;

- ✓ недостовірні результати оцінки;

- ✓ залучення пов'язаних сторін до оцінювання;

- ✓ один предмет оцінювання з кількома об'єктами;

✓ відсутня або неправильна документація оцінки.

Аудитори повинні оцінювати й виявляти ризики шахрайства та корупції, у тому числі під час оцінки шкоди та збитків державного майна.

Аудиторські підходи до планування та проведення аудитів у сфері катастроф (ВОА України).

Політика кожної країни та світової спільноти в цілому повинна передбачати заходи для запобігання та ліквідації наслідків катастроф. Це необхідно для забезпечення сталого розвитку та соціально-економічної стабільності держави. Донедавна більшість країн намагалася скоротити ризики, пов'язані з катастрофами, приділяючи особливу увагу заходам з ліквідації наслідків, відновлення та забезпечення базових потреб постраждалого населення. Зростання кількості катастроф і втрат потребує їх прогнозування та попередження. Як показує аналіз кращої світової практики за матеріалами поданих європейськими аудиторами звітів і доповідей, попередження катастроф обходиться державі набагато дешевше, ніж ліквідація їх наслідків та відновлення.

Аудити забезпечення готовності урядів до катастроф та їх попередження проводяться на різних рівнях: міжнародному, загальнодержавному, регіональному, інституційному (організаційному).

Міжнародний рівень.

Мета аудиту цього рівня — оцінка виконання міжнародних договорів у галузі попередження й ліквідації наслідків природних та техногенних катастроф. Для проведення таких аудитів необхідно визначити, які

міжнародні договори у зазначеній галузі були ратифіковані чи прийняті державою.

Основні напрями проведення зазначених аудитів:

✓ дотримання відповідальними державними органами покладених зобов'язань у межах укладеного договору;

✓ створення дієвих механізмів реалізації виконання міжнародних договорів у галузі попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру;

✓ ефективність контрольної діяльності за дотриманням вимог міжнародних договорів.

Загальнодержавний рівень.

Мета цих аудитів — оцінка системи національного захисту, включаючи організацію з подолання

наслідків природних і техногенних катастроф. Зазначені аудити можуть охоплювати як всю загальнодержавну систему запобігання та забезпечення готовності до катастроф, так і окремі її підсистеми. Тема аудиту обирається, зважаючи на перелік найбільш можливих катастроф, ранжованих залежно від ймовірності їх виникнення, обсягів ресурсів, використаних на попередження та забезпечення готовності держави, а також передбачуваного масштабу наслідків. Для реалізації зазначеної мети ВОА можуть зосередитися на виконанні таких завдань:

- ✓ оцінка механізмів прийняття рішень та розподілу обов'язків між органами, відповідальними за попередження, готовність, реагування та подолання наслідків катастроф;

- ✓ оцінка ступеня досягнення результатів державної політики, державних цільових та бюджетних програм у сфері попередження та забезпечення готовності до катастроф;

- ✓ оцінка доцільності, достатності, законності, економності та результативності використання коштів на попередження катастроф і забезпечення готовності до них.

Регіональний рівень.

Цілі та завдання аудитів регіонального і загальнодержавного рівнів можуть бути тотожними. Аналіз звітів за результатами цих аудитів дасть змогу виокремити такі основні об'єкти аудиту зазначеного рівня:

- ✓ центральний орган виконавчої влади, відповідальний за керівництво та контроль у галузі, що вивчається;

- ✓ інституції, що контролюються центральним органом виконавчої влади, який забезпечує виконання заходів щодо запобігання та ліквідації наслідків природних та техногенних катастроф на регіональному рівні;

- ✓ місцеві органи влади регіонів, що перевіряються.

Інституційний/організаційний рівень.

Надзвичайна ситуація, пов'язана з певним об'єктом, може стати катастрофою національного масштабу. Аудити цього рівня зосереджуються на таких аспектах:

- ✓ оцінка відповідності діяльності об'єкта вимогам природоохоронного законодавства та нормам технічного регламенту і техніки безпеки;

- ✓ оцінка ступеня впливу об'єкта на навколишнє природне середовище та життєдіяльність людей;

- ✓ оцінка ефективності, повноти та обґрунтованості заходів щодо охорони навколишнього природного середовища та досягнення необхідного рівня безпеки, що проводяться на об'єкті.

 Катастрофи, спричинені війною в Україні, – роль Рахункової палати (ВОА України).

Факт вчинення Росією збройної агресії проти України визнаний і засуджений більшістю країн світу. Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН від 02.03.2022 підтримала 141 країна. Крім того, 40 найбільш розвинених країн світу ввели економічні санкції проти Російської Федерації та осіб, пов'язаних з її владою, й арештували активи, які їм належать.

Рахункова палата України як незалежний аудитор відіграє важливу роль у процесі об'єктивного визначення шкоди та збитків, завданих Україні державою-агресором.

У 2022—2023 роках особлива увага Рахункової палати України приділялась здійсненню контрольних заходів щодо методик, процесів та діяльності з оцінки збитків, завданих воєнною агресією Російської Федерації проти України, задля їх використання у міжнародних судах, отримання репарацій і розрахунку коштів на відновлення держави.

Отримані внаслідок фіксації та оцінки збитків дані за умов належної верифікації, із залученням міжнародних партнерів щодо їх збирання та оброблення, можуть визнатися світом як незаперечні

докази шкоди, завданої Україні від воєнних дій Російської Федерації.

Водночас суспільство вже отримує інформацію про попередньо обраховані міжнародними експертами збитки, завдані збройною агресією Російської Федерації проти України, і це шалені суми. Зокрема, 23 березня 2023 року Уряд України, Світовий банк, Європейська Комісія та ООН презентували звіт, в якому прямі збитки оцінюються в понад 135 млрд дол. США. Економічні збитки, а саме порушення економічних потоків, виробництва та додаткові витрати, сягають 290 млрд дол. США. Потреби України на реконструкцію та відновлення оцінюються приблизно в 411 млрд дол. США².

Рахункова палата України бере активну участь у відбудові нашої країни як на внутрішньому, так і на зовнішньому рівні за такими напрямками:

² Україна — Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення: лютий 2022 – лютий 2023 (Ukrainian) [Електронний

ресурс] Доступний з: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099062823034041908/pdf>.

– *для суспільства* – підтвердження або спростування достовірності результатів проведеної Урядом оцінки збитків, завданих внаслідок збройної агресії Російської Федерації; забезпечення належної та повної фіксації збитків, завданих громадянам;

– *для держави* – приведення процесу з фіксації, оцінки збитків, завданих Україні внаслідок воєнних дій, до єдиних належних правил та підходів, що ухвалені міжнародним співтовариством;

– *для ВОА іноземних країн* – зведення й актуалізація інформації щодо кращих практик у сфері аудиту оцінки збитків, напрацювання керівництва (стандарту) з проведення аудиту оцінки збитків, завданих війною (воєнними діями);

– *для міжнародних організацій та країн-донорів* – виконання ролі гаранта щодо конкретних обсягів допомоги для забезпечення відновлення.

 Аудит управління (запобігання, надзвичайними ситуаціями, спричиненими лісовими пожежами (ВОА Грузії)).

Лісові пожежі в Грузії виникають щорічно та охоплюють десятки, а іноді й сотні гектарів, що й стало основною мотивацією для здійснення відповідного аудиту. Наприклад, влітку 2017 року Грузію охопили масштабні пожежі, зокрема в Боржомському лісі, в ліквідації

наслідків якої взяли участь десятки країн. Внаслідок пожежі вигоріла площа до 1000 га та постраждала екосистема. Влітку 2019 року також було зафіксовано низку лісових пожеж. З метою захисту населення та території від надзвичайних ситуацій у Грузії створено національний стратегічний документ щодо зменшення ризику стихійних лих, завдання якого — створення єдиної системи зменшення ризику.

Аудит охопив період 2017–2019 років. Проте для аналізу тенденцій використовувалася інформація попереднього та поточного періодів.

Основні питання аудиту управління надзвичайними ситуаціями:

1. *Наскільки достатніми та ефективними є заплановані й реалізовані заходи щодо запобігання ризику лісових пожеж?*

2. *Наскільки наявний рівень готовності відповідних відомств забезпечує своєчасне реагування та*

зменшення негативних наслідків лісових пожеж?

Так, за результатами аудиту, було виявлено: недоліки у планах лісовпорядкування та протипожежних заходів; недоліки в наявній моделі фізичної охорони лісу; нерівномірність у розподілі первинного пожежного інвентарю, пожежників, рятувальників та в територіальному розподілі пожежних автомобілів; неможливість забезпечення авіаційного пожежогасіння. Крім того, наголошено, що незважаючи на значні зміни в законодавстві, затверджений у 2015 році Національний план цивільної безпеки Грузії не оновлено, а одним із чинників виникнення лісових пожеж було м'яке покарання за їх спричинення.

 Аудит завдань із запобігання пожежам в угорській системі управління катастрофами (ВОА Угорщини).

Аудит охоплював період 2019–2022 років. **Мета аудиту** — оцінити ефективність діяльності організацій, що беруть участь у виконанні завдань профілактики, захисту життя та безпеки майна у системі запобігання ризику лісових пожеж.

У межах аудиту досліджено такі напрями:

внесок інформаційної діяльності агенцій із запобігання катастрофам в ефективну роботу системи запобігання пожежам;

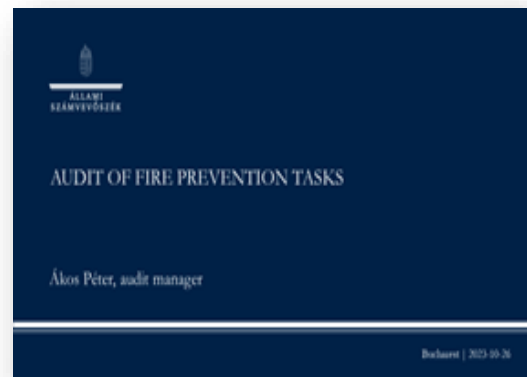
внесок діяльності органів із запобігання катастрофам в ефективну роботу системи запобігання пожежам; внесок агенцій із запобігання катастрофам у прозору реєстрацію фінансових і людських ресурсів.

Висновки за результатами аудиту:

❖ Національний генеральний директорат з ліквідації наслідків стихійних лих визначив основні вказівки, правила й методи планування та виконання завдань.

❖ Розширення діапазону даних із зовнішніх джерел, які можна використовувати для аналізу ризиків, дає змогу більш ретельно й цілеспрямовано планувати перевірки та інформаційну діяльність.

❖ Національний генеральний директорат з ліквідації

наслідків стихійних лих та її регіональні органи сприяли ефективній роботі системи запобігання пожежам, виконуючи свої офіційні та наглядові завдання з пожежної безпеки з метою запобігання пожежам, враховуючи обсяг та професіоналізм виконуваних завдань.

❖ Об'єктивну оцінку індивідуальної діяльності можна додатково підсилити використанням зведених показників.

❖ Мінімальні вимоги щодо кількості офіційних інспекцій протипожежного захисту були значно занижені Національним генеральним директором з ліквідації наслідків стихійних лих, що створює ризик для діяльності.

За результатами семінару «Катастрофи сучасності: роль та завдання ВОА» визначено, що необхідною умовою ефективного попередження катастроф є систематичне інформування урядів про їх частоту, інтенсивність та основні причини. Аргументи, що спонукають уряд до виділення ресурсів з державного бюджету на попередження та ліквідацію можливих наслідків, мають бути переконливими та науково обґрунтованими. Тому ВОА, проводячи моніторинг та контроль процесу управління надзвичайними ситуаціями, особливу увагу мають приділяти аудиторам у сфері запобігання катастрофам та забезпечення готовності до майбутніх катастроф.

Під час семінару також проведено *воркшоп на тему "Аудит*

готовності урядів до катастроф: Питання аудиту та критерії".

Мета воркшопу — розгляд основних питань і критеріїв, що використовуються в аудиті готовності урядів до катастроф, та обговорення можливих подальших кроків і співпраці.

Учасникам було запропоновано розділитися на 3 групи. Модераторами груп виступили: Пьотр Мікліс, директор регіонального офісу Вищої палати контролю Республіки Польща в м. Катовіце; Роксана Шейтен, директор департаменту з питань аудиту ефективності Рахункового суду Румунії, та Генрі Сініве, менеджер з питань аудиту Національного аудиторського офісу Естонії.

Пьотр МІКЛІС та учасники воркшопу

Роксана ШЕЙТЕН

Під час роботи в групах усі учасники **визначали питання аудиту відповідно до 3-х критеріїв**, а саме:

1. Ризики та загрози, плани реагування на надзвичайні ситуації.
2. Комунікації, координація та співпраця.
3. Освіта та навчання, оцінка запасів.

Під час обговорень учасники активно ділилися власним досвідом та напрацюваннями своїх БОА у сфері аудиту катастроф, адже таким чином можливо **підвищити ефективність та підготовку до реагування на катастрофи**, що сприятиме ефективнішому управлінню ризиками та зменшенню негативних наслідків катастроф.

Результатами проведення воркшопу Робочою групою EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, є визначення основних питань та

Генрі СІНІВЕ

критеріїв, які можна взяти за основу для проведення майбутнього міжнародного координованого аудиту на тему «Готовність урядів до запобігання катастрофам та ліквідації їх наслідків».

Через інтерактивну платформу **SLIDO** проведено опитування учасників семінару щодо найбільших катастроф та національний аудит в їх країнах у межах запропонованого аудиту. У процесі опрацювання зазначених питань встановлено, що до найбільших катаклізмів у країнах БОА, які брали участь в опитуванні, належать екологічні, метеорологічні та тектонічні катастрофи, тему яких можна порушити під час проведення національних аудитів учасників Робочої групи в межах подальшого міжнародного координованого аудиту «Готовність урядів до запобігання катастрофам та ліквідації їх наслідків».

На виконання завдання 1.3 «Посилення внутрішньої комунікації з метою обміну досвідом та кращою практикою між аудиторами з питань проведення аудитів у сфері катастроф» під час

щорічного засідання Робочої групи (26.10.2023, м. Бухарест, Румунія) відбулась **пленарна сесія на тему «Готовність урядів до запобігання катастрофам та ліквідації їх наслідків»**, у межах якої запрошені експерти з органів виконавчої влади Румунії та України поділилися власним досвідом **управління надзвичайними ситуаціями, у тому числі спричиненими збройною агресією Російської Федерації проти України.**

Одним із найнебезпечніших наслідків війни є масштабне забруднення територій вибухонебезпечними предметами. Враховуючи потенційні зони такого забруднення, а це майже половина території України, можна вважати, що ця загроза є найбільшою в Європі з часів Другої світової війни.

Крім того, учасники пленарної сесії розглянули питання важливості готовності урядів до виникнення катастроф та ознайомились з аудиторським досвідом у цій сфері.

Готовність урядів до катастроф – чому це важливо? (ВОА України).

Заходи щодо забезпечення готовності до катастроф здійснюються в контексті управління ризиком катастроф і спрямовані на зміцнення потенціалу, необхідного для ефективного управління при надзвичайних ситуаціях будь-яких видів і забезпечення організованого переходу від реагування до роботи зі сталого відновлення. В основі забезпечення готовності до катастроф лежить ретельний аналіз ризику лих та ефективний зв'язок із системами раннього оповіщення.

Оцінка ризику катастроф — якісний або кількісний підхід визначення природи і масштабу ризику катастроф шляхом аналізу потенційних загроз та оцінки наявних умов небезпеки та вразливості, які сукупно можуть завдати шкоду людям, майну, службам, засобам до існування та навколишньому середовищу.

Оцінка ризику катастроф включає: виявлення загроз; вивчення таких технічних характеристик загроз, як їх місцезнаходження, інтенсивність, частота та ймовірність; аналіз схильності до загрози та вразливості, у тому числі фізичні, соціальні,

екологічні, економічні параметри та показники здоров'я населення; оцінку ефективності переважаючих і альтернативних можливостей подолання катастроф щодо вірогідних варіантів ризику.

Система раннього оповіщення — комплексна система моніторингу, прогнозування та передбачення загроз, оцінки ризику катастроф, систем і процесів зв'язку та забезпечення готовності, яка дає можливість

населенню, громадам, урядам, підприємствам та іншим сторонам вжити своєчасних заходів для зниження ризиків катастроф до настання небезпечних подій.

Генеральний секретар ООН у березні 2022 року ініціативою «**Ранні попередження для всіх**» закликав до 2027 року захистити кожну людину на Землі системами раннього попередження. За оцінками Управління ООН зі зменшення ризику стихійних лих станом на 2022 рік лише **половину країн світу захищено системами раннього попередження про різні небезпеки.**

Так, менше половини найменш розвинених країн і лише одна третина малих острівних держав, що розвиваються, мають систему раннього попередження про різні небезпеки.

Готовність уряду до катастроф є ключовою для захисту громадян і майна в разі надзвичайних ситуацій, і це важливий аспект управління кризовими ситуаціями та безпекою нації.

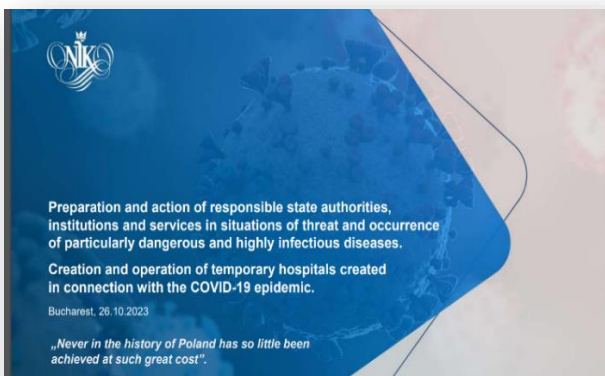
 Запобігання, реагування та відновлення після катастроф у разі ризику повені (ВОА Румунії).

Управління будь-яким типом ризику передбачає ідентифікацію супутніх ризиків, встановлення відповідальних органів за типом ризику та сфер їх діяльності, а також розподіл допоміжних функцій. Тому відповідний аудит здійснено у Міністерстві з питань навколишнього середовища, водних та лісових ресурсів, Міністерстві внутрішніх справ, Міністерстві розвитку, публічних робіт та адміністрування, а також у Національній адміністрації румунських водних об'єктів.

За результатами аудиту встановлено, що система протипаводкового захисту не працює повною мірою через брак фінансових, людських і матеріальних ресурсів. За цих умов потужність інфраструктури захисту від повеней значно знижується як з точки зору здатності запобігати ризику повеней, так і обмеження їх впливу на територію Румунії. На рівні

об'єктів аудиту система управління надзвичайними ситуаціями є добре організованою, однак можуть виникнути певні труднощі, спричинені або неефективною інфраструктурою щодо внутрішньої та міжінституційної комунікації, або неефективною комунікацією/співпрацею між органами влади. Обладнання для оповіщення/попередження населення, а також технічні засоби втручання повинні забезпечуватись на належному рівні для протидії викликам, зумовлених небезпечними гідрометеорологічними явищами.

Планування та готовність національної системи цивільного захисту (ВОА Латвії).

Аудит було проведено ВОА Латвії у 2022 році і охоплював період з 1 січня 2020 року по 31 грудня 2021 року, який полягав у дослідженні інституційної моделі управління катастрофами, оцінки ризиків, розвитку та моніторингу впровадження планів цивільного захисту, планування та організації вправ і тренінгів з цивільного захисту, планування та забезпечення державних запасів матеріалів, контролю щодо відповідності вимогам цивільного захисту.

За результатами аудиту було підготовлено 17 рекомендацій і 3 пропозиції Міністерству внутрішніх справ та Кабінету Міністрів для посилення системи цивільного захисту та системи управління кризовими ситуаціями в Латвії.

Аудит щодо протидії COVID-19 у Польщі (ВОА Польщі).

У межах здійснення заходів, спрямованих на виявлення загроз та запобігання виникненню особливо небезпечних та високоінфекційних захворювань, відповідальні органи державної влади, медичні установи та служби **не були готові до відповідних дій під час епідемії**, спричиненої вірусом SARS-CoV-2. Так, відповідні служби **недостатньо враховували зміни епідеміологічної ситуації**, а тому не дотримувалися положень пункту 4 статті 68 Конституції

Республіки Польща щодо зобов'язання боротися з епідемічними захворюваннями.

Зміни в організації медичної допомоги запроваджувалися неузгоджено на основі індивідуальних рішень адміністративних органів. Надмірну, порівняно з потребами, кількість лікарняних ліжок разом із необхідним для їх забезпечення медичним персоналом було виключено з надання «нековідних» послуг, чим створено невиправдано великі резерви ковідних ліжок.

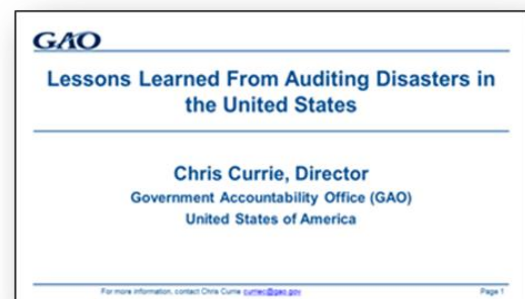
Діяльність ВОА США у сфері підготовки до катастроф та ліквідації їх наслідків (ВОА США).

У Сполучених Штатах федеральний підхід щодо готовності до катастроф, реагування та відновлення розподілений між понад 30 федеральними агентствами. Деякі з них мають численні програми допомоги у разі стихійних лих, і більшість із них надаються у формі грантів або позик державним і місцевим рівням влади. Федеральне агентство з управління надзвичайними ситуаціями (FEMA), у складі Департаменту внутрішньої безпеки, є головним федеральним агентством, відповідальним за готовність до катастроф, реагування та відновлення.

Національна система готовності США визначає 32 основні можливості у 5 сферах, що є основою для вимірювання національної готовності,

виявлення прогалин і розподілу ресурсів: профілактика, захист, пом'якшення, реагування, відновлення. Усі рівні влади застосовують цю систему та практикують її.

За результатами пленарної сесії «Готовність урядів до запобігання катастрофам та ліквідації їх наслідків» сформовано висновки щодо важливості роботи країн ВОА у підготовці урядів та підтримці готовності до катастроф і надзвичайних ситуацій. Зокрема, їх

роль полягає у здійсненні оцінки фінансової підготовки уряду країн до надзвичайних ситуацій, дослідженні системи управління ризиками в урядових структурах, що відповідають за надзвичайні ситуації, та аналізу ефективності програм і заходів, спрямованих на попередження катастроф і ліквідацію їх наслідків. Таким чином, ВОА сприяють підвищенню ефективності урядових заходів у сфері готовності до катастроф і забезпечення безпеки та захисту населення в разі надзвичайних ситуацій.

Стратегічна ціль 2 «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на попередження виникнення катастроф і мінімізацію відповідних загроз» (Крок 2 «ВПЕРЕД»)

У межах зазначеної стратегічної цілі зусилля ВОА – членів Робочої групи спрямовано на дослідження питань попередження техногенних та природних катастроф, визначення найактуальніших зон ризиків їх виникнення, максимізацію привернення уваги урядів до ідентифікованих проблем, а також розроблення та надання ВОА ефективних рекомендацій щодо їх розв'язання.

Реалізація цієї стратегічної цілі є внеском у досягнення Стратегічної цілі EUROSAI «Допомога ВОА у використанні нових можливостей і вирішення нових проблем шляхом сприяння розвитку їх інституційного потенціалу».

У 2023 році в межах виконання завдання **2.2 «Розробка методологічних підходів до проведення аудитів та напрацювання рекомендацій для ВОА, спрямованих на оцінку ймовірних втрат та мінімізацію негативних наслідків катастроф, внаслідок форс-мажорних обставин»** з урахуванням зацікавленості ВОА розпочато роботу щодо розробки:

✓ Керівництва з аудиту оцінювання збитків, завданих внаслідок збройних конфліктів

міжнародного характеру/збройних агресій;

✓ Практичних рекомендацій щодо проведення аудитів оцінки ймовірних збитків та мінімізації негативних наслідків катастроф.

Важливим завданням для ВОА є запровадження моніторингу дій урядів, спрямованих на попередження природних катастроф, шляхом проведення координованого аудиту, національних аудитів у цій сфері та розроблення спільних дієвих рекомендацій для наших урядів.

Тому на виконання завдання **2.3 «Запровадження моніторингу зусиль урядів, спрямованих на попередження природних катастроф»** здійснюється

розроблення спільного положення про співпрацю при проведенні координованого аудиту *«Готовність урядів до запобігання катастрофам та ліквідації їх наслідків»*, який планується в 2024 році з урахуванням зацікавленості членів Робочої групи.

Ключові питання зазначеного аудиту, розроблені членами Робочої групи під час воркшопу:

1. Як уряд оцінює ризики виникнення катастроф?

2. Які норми, правила та плани дій прийнято урядом?

3. Як уряд координує систему готовності, запобігання та зменшення наслідків катастроф?

4. Як різні урядові структури взаємодіють між собою в разі виникнення катастрофи?

5. Чи забезпечується проведення навчальних заходів у разі виникнення надзвичайних ситуацій?

6. Чи є достатнім матеріальне та фінансове забезпечення для реагування на катастрофи?

Крім того, Робочою групою розпочато роботу з підготовки спільного документа (звіту) щодо досліджень оцінки дієвості

національних політик, спрямованих на збереження лісів від пожеж, а також підвищення ефективності їх діяльності у цій сфері.

Слід зазначити, що цей документ ґрунтуватиметься на результатах вже здійснених аудитів у сфері збереження лісів від пожеж членами Робочої групи. Завершення підготовки та схвалення зазначеного документа планується в 2024 році.

Стратегічна ціль 3 «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на ефективну зовнішню комунікацію» (Крок 3 «У СВІТ»)

У межах зазначеної стратегічної цілі зусилля ВОА – членів Робочої групи спрямовані на покращення зовнішньої комунікації Робочої групи із зацікавленими сторонами, підвищення поінформованості про її діяльність, а також привернення максимальної уваги широкої спільноти до проблем у діяльності Робочої групи.

На виконання завдання 3.1 «Забезпечення більш ефективного інформування зацікавлених сторін про результати діяльності Робочої групи»

Рахунковою палатою України, яка головує в Робочій групі, підготовлено розгорнену інформацію про діяльність Робочої групи за 2022 рік для опублікування у 27-му виданні журналу EUROSAI, що сприяє покращенню інформування членів спільноти EUROSAI про результати діяльності Робочої групи та привертає увагу до проблем з питань запобігання катастрофам.

Основні досягнення Робочої групи представлені т. в. п. Голови Рахункової палати України Андрієм Майснером на **58-му засіданні Керівної ради EUROSAI**, яке проходило у червні 2023 року в м. Вільнюсі, Литовська Республіка.

Учасники 58-го засідання Керівної ради EUROSAI

Таким чином, забезпечено підвищення рівня обізнаності громадськості та міжнародної спільноти про діяльність Робочої групи, зокрема стану виконання стратегічних завдань і досягнення стратегічних цілей.

На виконання завдання

3.2 «Забезпечення підвищення кваліфікації аудиторів, обміну досвідом та кращою практикою, зокрема з питань здійснення аудитів у сфері попередження та ліквідації наслідків катастроф» Робочою групою організовано та проведено чергове IX засідання Робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф (26.10.2023, м. Бухарест, Румунія).

Засідання вперше з 2019 року відбулося в режимі офлайн, в якому взяли участь 43 учасники з 11 країн.

Головуючим на засіданні виступив член Рахункової палати України **Віктор Богун**, модератором – начальник управління міжнародного співробітництва **Михайло Толстанов**.

Засідання розпочалося з вітального слова **Президента Рахункового суду Румунії Міхая Бусуйока**, який наголосив на важливості діяльності Робочої групи щодо підготовки та зменшення, за допомогою аудиту, впливу природних або техногенних катастроф у країнах Європи. Він поінформував про процес модернізації та трансформації Рахункового суду, який передбачає зміну методології аудиту та способу

взаємодії з об'єктами аудиту. Пан Бусуйок зазначив, що саме аудит ефективності є тим важливим інструментом, за допомогою якого ВОА Румунії може прийти на допомогу владі та громадянам, надаючи висновки та рекомендації, отримані в результаті аудитів. Саме тому, за його словами, у ВОА Румунії був створений департамент аудиту ефективності.

Учасники IX засідання Робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф (26.10.2023, м. Бухарест, Румунія)

Зліва направо Мірон НІКА, Віктор БОГУН, Міхай БУСУЙОК, Раїд АРАФАТ, Ксонгор-Аттіла ДЕЗСО

Крім того, Михай Бусуйок висловив підтримку українському народу та наголосив на готовності Румунії і надалі допомагати Україні не лише приймати біженців з України, забезпечувати транзит експортованого зерна, військовій допомозі, а також надавати міжнародну дипломатичну підтримку до припинення війни.

До учасників засідання також звернувся **Віктор Богун, член Рахункової палати України**. Пан Богун акцентував увагу на тому, що сьогодення вимагає реакції на нові виклики, один із яких – війна Росії проти України. Агресія Російської Федерації в Україні призвела до жахливих наслідків: великої кількості жертв серед військових та цивільних, гуманітарної кризи з масовими переміщеннями населення, руйнування інфраструктури, шкоди навколишньому природному середовищу, особливо після підризу окупантами Каховської ГЕС. Проте перед Україною та світом може постати масштабніша катастрофа, адже все ще залишається ймовірною загроза аварії, яка може бути спричинена діями російських окупантів на Запорізькій атомній електростанції. Цей теракт матиме наслідки для приблизно 1 мільярда людей і 40 країн.

За словами Віктора Богуна, спільна робота та обмін інформацією між країнами сприятимуть зменшенню ризиків та підготовці країн до можливих кризових ситуацій. Тому Робоча група розпочала розробку

керівництва з аудиту оцінювання збитків, завданих внаслідок збройних конфліктів міжнародного характеру/збройних агресій, а також практичних рекомендацій щодо проведення аудитів оцінки ймовірних збитків та мінімізації

Віктор БОГУН

негативних наслідків катастроф.

На засіданні Робочої групи виступили колишній член **Рахункового суду Румунії Мірон Ніка**, який очолював напрям співпраці ВОА Румунії з Робочою групою, та його наступник на цій посаді, член **Рахункового суду, Ксонгор-Аттїла Дезсо**, який очолив новостворений департамент з питань аудиту ефективності Рахункового суду

Румунії. Вони наголосили на важливості діяльності Робочої групи, активної взаємодії та обміну досвідом між учасниками групи з питань проведення аудитів у сфері попередження та ліквідації наслідків катастроф, а також зауважили про необхідність здійснення спільних аудиторських заходів на теми, що становлять спільний інтерес для членів групи.

Зокрема, пан Дезсо зазначив, що аудит ефективності може дати чітке уявлення про те, як установи готові впоратися з такими критичними ситуаціями, як стихійні лиха та катастрофи. Визначивши слабкі місця, БОА можуть запропонувати відповідні методи для підвищення стійкості всіх учасників та установ, оптимізації людських і матеріальних ресурсів і покращення обізнаності громадськості про запобіжні заходи.

До проведення пленарної сесії та семінару залучались міжнародні експерти з Латвії, Румунії, США та України.

Paid ARAFAT – державний секретар Міністерства внутрішніх справ Румунії, директор департаменту надзвичайних ситуацій з презентацією про організацію та функціонування румунської національної системи управління надзвичайними ситуаціями. Пан Арафат ознайомив присутніх із досвідом Румунії в управлінні надзвичайними ситуаціями та діяльністю департаменту, який він очолює, та зазначив, що департамент

надзвичайних ситуацій регулярно проводить моделювання у разі катастроф з метою перевірки надійності функціонування всіх служб, обізнаності щодо своїх обов'язків та здатності діяти скоординовано у складних умовах. Ця реальна картина з місця допомагає краще перевірити реакцію відповідних служб та показує необхідні процедурні чи нормативні вдосконалення.

Пан Арафат також зазначив про важливість діяльності БОА, які здійснюють контроль у цій сфері, зокрема аудити ефективності, проведені Рахунковим судом Румунії, та корисність наданих рекомендацій за результатами цих аудитів.

*Paid ARAFAT та учасники засідання
Робочої групи*

3. СТАН ВИКОНАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ПОПЕРЕДНЬОГО ЗВІТУ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ РОБОЧОЇ ГРУПИ EUROSAI З АУДИТУ КОШТІВ, ВИДІЛЕНИХ НА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЮ НАСЛІДКІВ КАТАСТРОФ

Враховано пропозиції попереднього звіту про діяльність Робочої групи, а також вжито необхідних заходів щодо забезпечення її діяльності та реалізації основних завдань, запланованих на 2023 рік.

Рішенням Рахункової палати України від 24.01.2023 № 2-3 схвалено *Звіт про діяльність робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, за 2022 рік*, підготовлений з метою його надсилання керівним органам EUROSAI відповідно до загальних процедур виконання Стратегічного плану EUROSAI на 2017–2024 роки.

Зокрема, у Звіті надано низку рекомендацій відповідним структурним підрозділам апарату Рахункової палати України в частині вжиття необхідних заходів щодо забезпечення ефективної діяльності Робочої групи у 2023 році.

З метою виконання зазначених рекомендацій:

- ❖ проведено окремий навчальний семінар на тему «Катастрофи сучасності: роль та завдання ВOA», метою якого є посилення співпраці та застосування практичних рекомендацій, спрямованих на оцінку ймовірних

втрат та мінімізацію негативних наслідків катастроф, зокрема спричинених збройними конфліктами;

- ❖ розпочато, з урахуванням

зацікавленості ВOA, роботу щодо розробки:

- ✓ Керівництва з аудиту оцінювання збитків, завданих внаслідок збройних конфліктів міжнародного характеру/збройних агресій;

- ✓ Практичних рекомендацій щодо проведення аудитів оцінки ймовірних збитків та мінімізації негативних наслідків катастроф;

- ❖ розпочато роботу щодо проведення аудиту та підготовки спільного звіту про результати

міжнародного координованого аудиту збереження лісів від пожеж з урахуванням зацікавленості ВОА;

- ❖ продовжено комунікацію з ВОА – членами Робочої групи та зовнішніми експертами з питань її діяльності, пошук нових актуальних напрямів для співробітництва між учасниками групи та обміну досвідом щодо питань попередження й ліквідації наслідків катастроф;

- ❖ проведено ІХ засідання Робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф (засідання Робочої групи у режимі офлайн відбулося вперше з 2019 року);

- ❖ організовано опитування щодо визначення актуальних запитів членів Робочої групи з метою формування Стратегічного плану Робочої групи на 2024–2027 роки та пошук нових напрямів співробітництва між учасниками групи;

- ❖ на основі опитування учасників Робочої групи щодо проведених протягом останніх п'яти років аудитів у сфері попередження та ліквідації катастроф розроблено матрицю аудиту та підготовлено інформаційну базу, а саме аудитів та питань аудитів, які розміщені на вебсторінці Робочої групи.

Режим воєнного стану, введений в Україні з 24 лютого 2022 р. у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації проти України, спричинив низку обмежень, які суттєво вплинули на можливість проведення заходів у межах Робочої групи й унеможливили реалізацію комунікації в повному обсязі, зокрема щодо підготовки проєкту Спільного положення про проведення міжнародного координованого аудиту «Готовність урядів до запобігання катастрофам та ліквідації їх наслідків».

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

<i>EUROSAI</i>	Європейська організація вищих органів аудиту.
<i>INTOSAI</i>	Міжнародна організація вищих органів аудиту.
<i>ISSAI</i>	Міжнародні стандарти вищих органів аудиту.
<i>BOA</i>	Вищий орган аудиту, вищі органи аудиту.
<i>Робоча група, Робоча група EUROSAI</i>	Робоча група EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф.
<i>Стратегічний план Робочої групи</i>	Стратегічний план Робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф на 2021–2024 роки.

Член Рахункової палати

Віктор БОГУН